



# BEERKEUZE GEBEURT NIET ALTIJD DOOR VARKENSHOUDER

Het belang van de fokwaardeschatting voor praktijkbedrijven is een vaak bediscussieerd item door belanghebbenden in de sector. Om dit belang te benadrukken, maar ook de mogelijkheden uit te breiden, loopt sinds november 2011 een onderzoeksproject aan de KU Leuven en het ILVO met steun van het IWT. – *Sander Palmans & Steven Janssens, KU Leuven; Sam Millet, ILVO-Dier & Jef Van Meensel, ILVO-Landbouw en Maatschappij*

In eerder gepubliceerde artikels (zie *Management&Techniek* 15, 17 en 19 van 2014) gaven we reeds aan dat de fokwaardeschatting een goede indicatie geeft voor de prestaties van de nakomelingen van een beer op een praktijkbedrijf. Toch blijkt een goede eindbeer niet op elk bedrijf uit te blinken en kan een minder goede eindbeer voor bepaalde bedrijven ideaal zijn. In het onderzoek werden 5 beren ingezet op verschillende locaties. Daaruit bleken de economische verschillen tussen de beren redelijk groot. Gezien de verschillen tussen beren in onze proef opliepen tot 10,70 euro per vleesvarken is het zeker interessant om voldoende aandacht te besteden aan de beerkeuze.

## **Van proef naar praktijk**

De eerste proeven werden resultaten behaald op proefbedrijven, zoals op het ILVO, in Bocholt, Lovenjoel, Scheldewin-

deke en Rumbeke. In deze proeven keek men in de eerste plaats naar de representativiteit van de fokwaardeschatting op proefbedrijven. De resultaten hiervan kon je lezen in de aangehaalde artikels.

.....  
**Het is belangrijk dat  
varkenshouders beseffen  
welke economische gevolgen  
de beerkeuze kan hebben.**  
.....

In een volgend stadium willen we een vergelijkbare test doen op praktijkbedrijven. Het is de bedoeling na te gaan of de fokwaardeschatting representatief is voor praktijkbedrijven en om te onderzoeken in hoeverre gegevens uit de praktijk de betrouwbaarheid ervan kunnen verhogen.

De praktische doelstelling is om te komen tot een adviesinstrument dat op basis van selectiemesterij- en praktijkgegevens informatie verschaft over de fokwaarde van gebruikte beren en varkenshouders ondersteunt in hun beerkeuze.

Het bouwen van een dergelijk adviesinstrument ligt echter niet voor de hand. Om het praktisch gebruik toe te laten moet men onder meer onderzoeken wat de verwachtingen zijn van potentiële gebruikers en hoe praktijkgegevens gekoppeld kunnen worden met de resultaten uit de selectiemesterij. In totaal werden 12 praktijkbedrijven geselecteerd. De bedrijfsleiders werden onderworpen aan een enquête waarin gepeild werd naar hun mening over de invloed van de genetica op de prestaties, hun houding tegenover de fokwaardeschatting en de doelstelling van het project. Geïnteresseerde bedrijfsleiders konden deelne-

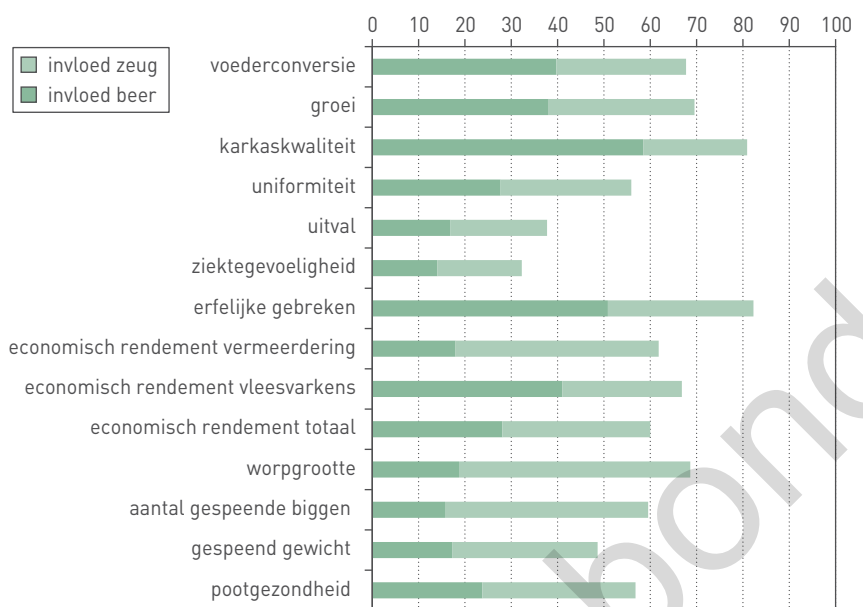
men als pilootbedrijf aan het project. De pilootbedrijven zijn als het ware pioniers die de praktische mogelijkheden van het project kunnen aantonen.

### Verwachtingen omtrent een adviesstelsel

Uit de interviews blijkt dat de varkenshouders in het algemeen weinig bezig zijn met hun beerkeuze, ondanks dat ze het belang van een juiste beer erkennen. Deze vaststelling heeft implicaties op het te ontwikkelen adviesinstrument. Varkenshouders die weinig aandacht besteden aan hun beerkeuze zitten wellicht niet te wachten op een dergelijk adviesinstrument. Het zal er dus op aan komen om het belang van een juiste beerkeuze voldoende in de verf te zetten. Daarnaast zal de varkenshouder zelf niet als enige gebruiker van het instrument worden aanzien, maar zullen tevens adviseurs en KI-centra als potentiële gebruikers worden beschouwd.

### Belang van genetica

In de zeugenhouderij is het belang van genetica reeds sterk doorgedrongen. De landraszeugen werden op veel bedrijven vervangen door commerciële hybride zeugen. Het verschil in worpgroote als gevolg van betere genetica wordt meestal aangehaald als belangrijkste reden voor omschakeling (zie ook dossier p 26). Bij beren wordt daarentegen veel minder aandacht besteed aan de genetica. Het is echter belangrijk dat varkenshouders beseffen welke economische gevolgen de beerkeuze kan hebben. Duidelijk bewijs daarvan is het mogelijk verschil van ruim 10 euro per vleesvarken zoals reeds bewezen in dit project. Aan de varkenshouders werd gevraagd in hoeverre zij de genetica verantwoordelijk achten voor een bepaalde eigenschap (figuur 1). We vroegen in welke mate zij denken dat een kenmerk beïnvloed wordt



Figuur 1 Belang van de genetica op de voorgelegde parameters voor de ondervraagde bedrijfsleiders - Bron: ILVO & KU Leuven

door de beer of de zeug. Op de horizontale as vind je het procentueel belang van zeug en beer. Uit de enquête blijkt dat varkenshouders het belang van de genetica op het bedrijfsresultaat redelijk hoog inschatten. Zo denken ze dat naast erfelijke gebreken ook groei, voederconversie en karkaskwaliteit voor meer dan 65% genetisch bepaald zijn. Bovendien menen de bedrijfsleiders dat de genetica van de beer voor meer dan 40% de gerealiseerde groei en voederconversie bepaalt. Voor karkaskwaliteit is dat zelfs 60%. Dat betekent dat de varkenshouders voor de afmestparameters een relatief hoger gewicht toekennen aan de beer. Wat de andere eigenschappen betreft zijn volgens de varkenshouders ook het economisch rendement van het bedrijf en de worpgroote voor meer dan 60% afhankelijk van de genetica. Voor het

economisch rendement speelt ook de beer een belangrijke rol. Uitval en ziektegevoeligheid zijn de enige eigenschappen waar de invloed van de genetica minder dan 50% krijgt toebedeeld van de varkenshouders. Dit benadrukt nogmaals welk belang er aan de genetica wordt toegekend.

### Houding ten opzichte van de fokwaardeschatting

Van de 12 bedrijfsleiders blijken er 4 de fokwaardeschatting helemaal niet te kennen. Slechts 3 bedrijfsleiders gebruiken de fokwaardeschatting om een beerkeuze te maken. Twee bedrijfsleiders laten zich bij hun beerkeuze bijstaan door een adviseur terwijl de resterende 7 hun beerkeuze volledig in de handen leggen van het KI-station. Hoewel de varkenshouders aangeven dat de genetica volgens hen voor meer dan 65% de groei, voederconversie en slachtkwaliteit bepaalt, blijkt dat ze toch geen gebruik maken van de fokwaardeschatting. Dit is opmerkelijk aangezien de fokwaardeschatting net een beeld geeft van die 3 eigenschappen. Tijdsgebrek wordt het vaakst aangegeven als reden voor het niet opvolgen van de fokwaarden van de beren. Een andere reden die wordt aangegeven is het gebrek aan kennis over een goede beer voor het bedrijf: "De keuze van de beer is werk voor specialisten. Ik ben voornamelijk een zeugenhouder, daarom leg ik het lot van mijn beerkeuze in handen van het KI-centrum en vertrouw ik erop dat zij de voor mijn bedrijf best mogelijke beer

## ADVIES? JA, MAAR SNEL EN EENVOUDIG!

Om in de praktijk gebruikt te kunnen worden, zal een adviesstelsel aan enkele voorwaarden moeten voldoen. Zo blijkt uit de verwerking van de enquêtes dat de varkenshouders veel belang hechten aan flexibiliteit en gebruiksgemak. Ze verkiezen een stelsel dat bij voorkeur niet tijdrovend is en waarmee economische resultaten kunnen worden geschat.

selecteren die mij een maximaal rendement van mijn vleesvarkens oplevert." De werking van het stamboek en de selectiemesterijen blijkt door 9 van de 12 bedrijfsleiders gekend te zijn. De meningen over de huidige bepaling van de fokwaardeschatting zijn echter erg uiteenlopend: "De huidige fokwaardeschatting is eigenlijk gewoon manipulatie. De testomstandigheden komen niet overeen met de praktijk. Bovendien wordt er gebruik gemaakt van zeugen uit een rotatiekruising zodat ook dat niet meer met de praktijk te vereenzelvigen is." Ook deze mening hoorden we: "De fokwaardeschatting zoals ze nu wordt bepaald, is een goed systeem want het geeft een goed beeld van hoe een vleesvarken in de praktijk zal presteren. De methode om de fokwaarde te schatten is misschien niet ideaal, maar het is de beste en waarschijnlijk enige manier om dit te testen." Uit de interviews blijkt bovendien dat de meeste bedrijven het huidige aanbod aan gegevens, bestaande uit voederconversie, dagelijkse groei en karkaskwaliteit, voldoende achten voor het maken van een beerkeuze. Twee bedrijfsleiders zien heil in fokwaarden voor de afzonderlijke delen van het karkas (ham, buik, schouder, rug) en in reproductie-eigenschappen (worp-grootte, uniformiteit, vitaliteit ...) van beren.

#### Afstesten van beren op praktijkbedrijven

In het tweede gedeelte van het project wordt samengewerkt met 9 van de 12 ondervraagde bedrijven. In samenwerking met deze bedrijven proberen we een

strategie op punt te stellen waarbij de nakomelingen van een beer worden opgevolgd van geboorte tot slacht. Vervolgens kunnen we nagaan hoe praktijkgegevens op een efficiënte manier kunnen worden geïntegreerd in de fokwaardeschatting. Met elk individueel pilootbedrijf wordt besproken wat de ideale strategie is voor het opvolgen van de varkens. Op een eenvoudige manier, zonder nood aan veel bijkomende arbeid, een goed beeld te krijgen van de prestaties die door een bepaalde beer geleverd worden, is het doel.

De varkenshouder kan de gekende gegevens bijhouden met behulp van een managementprogramma. De beerspecifieke slachthuisgegevens kunnen aan de gegevens uit het managementprogramma worden toegevoegd. De varkenshouder beschikt dan over een globaal overzicht van de prestaties van de nakomelingen van elke beer. Op die manier kan de fokwaarde van beren worden ingeschat op basis van een groot aantal nakomelingen.

Het samenwerken met pilootbedrijven heeft het voordeel dat we informatie krijgen over de mogelijkheden en moeilijkheden bij het opvolgen van nakomelingen van specifieke beren in de praktijk. Door samen naar oplossingen te zoeken, moeten we uiteindelijk tot strategieën komen die op praktijkbedrijven kunnen worden toegepast.

Uit de enquête besluiten we dat varkenshouders zich bewust zijn van de invloed die een beer kan hebben op de bedrijfsprestaties. Desondanks zijn ze weinig bezig met de keuze van hun beer. We

hopen dat dit project de varkenshouders meer bewust kan maken van de invloed van een beer op de bedrijfsresultaten zodat dit kan leiden tot een betere opvolging van de gebruikte beren. ■

Voor meer informatie kan je terecht bij Sander Palmans, tel. 0472 46 64 88 of [sander.palmans@biw.kuleuven.be](mailto:sander.palmans@biw.kuleuven.be).

## IS KENNIS VERSLAVEND?

Varkenshouders die reeds vertrouwd zijn met de eigenschappen groei, voederconversie en karkaskwaliteit uit de fokwaardeschatting geven aan dat ze het aantal eigenschappen die aan de basis van de fokwaardeschatting liggen graag zien uitbreiden. Varkenshouders die weinig of niet bezig zijn met de fokwaardeschatting zien niet direct heil in een uitbreiding van het aantal eigenschappen. Hieruit kunnen we besluiten dat varkenshouders die het belang van de fokwaardeschatting op hun bedrijf hebben ervaren, hun kennis over beren nog willen uitbreiden om tot een ideale beerkeuze te komen.

The world's **most innovative**  
swine genetics company.

 **Topigs Norsvin**  
PROGRESS IN PIGS